

Меншій А.М.

М. Коцюбинський та М. Чернявський: взаємодія художніх систем

Меншій Аліса Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент,
докторант Інституту філології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Анотація. У статті подано спробу осмислення різних аспектів взаємодії художніх систем М. Коцюбинського та М. Чернявського. Типологічна спорідненість творів обох прозаїків значною мірою зумовлена тим, що вони жили й творили в межах одного суспільного та культурного простору і в ту ж історичну добу. Серед прикметних ознак їхнього прозового доробку "плєнеризм", увага до кольорів, звуків природи, послаблена фабульність. Поетика прози М. Коцюбинського та М. Чернявського позначена синкретизмом, виявленим на рівні ідейно-художньої концепції, жанру, стилю. У їхніх художніх масивах органічно поєдналися романтизм (неоромантизм), реалізм, імпресіонізм, символізм, що відповідає провідним мистецькими тенденціям доби раннього українського модернізму.

Ключові слова: художні системи, синкретизм, типологічна спорідненість.

Активна творча праця М. Коцюбинського та М. Чернявського припала на роки значних якісних зрушень у літературі, подолання застарілих тенденцій, шаблонів і зародження українського модернізму, який на думку Т. Гундорової, був "явищем культурного синтезу" [2, с. 17]. З огляду на це особливого інтересу набуває прозова спадщина М. Коцюбинського та М. Чернявського, які у процесі творчої еволюції своєрідно інтегрували незмінні духовні цінності нації з новаторськими пошуками у сфері модерного письма. Відтак метою статті є осмислення різних аспектів взаємодії художніх систем згаданих письменників, визначення оригінальності їхньої індивідуально-творчої манери. Актуальність роботи поглиблює той факт, що переважна більшість дослідників творчості М. Коцюбинського (В. Агеєва, О. Дроботун, М. Костенко, Л. Міхалінчик, О. Нестерак, Я. Поліщук, Г. Сохань, К. Хаддад, О. Черненко) та М. Чернявського (Л. Голлоб, А. Демченко, О. Камінчук, Л. Корівчак, Т. Лопушан, І. та Г. Немченки, Н. Чухонцева) зосередилися переважно на деталях життєвого шляху, запропонували загальний огляд творчості, з'ясували спектр суспільно-політичних переконань, мистецьких позицій, аналізували поетику художніх набутоків митців. Щоправда, серед загально статей, монографій, дисертаційних досліджень виокремлюються напрацювання І. Денисюка, С. Єфремова, Г. Земляної, Н. Калениченко, Ю. Кузнецова, І. Сивкової Н. Шумило, які принагідно зверталися до аналізу спільних рис творчості українських прозаїків. Проблемний аналіз особливостей взаємодії художніх систем двох яскравих представників українського модерного письменства стане ще однією сходинкою до творення цілісної картини становлення та розвитку вітчизняної прози поч. ХХ ст. І хоч за масштабом таланту письменників не можна порівнювати, все ж є підстави вести мову не так про літературне наслідування, як про типологічну спорідненість ряду мотивів і образів, а також поетичальних особливостей прози майстрів слова.

М. Коцюбинський та М. Чернявський близькі як на естетичному, так і на філософському рівні. Поза тим, що мистецькі досягнення М. Чернявського не сягають висот М. Коцюбинського, його твори теж примушують читача зупинитися і замислитися про життя, його невмилюваний плін і вічні загальнолюдські цінності. Поетикальні знахідки М. Коцюбинського, нехай і почасти, стали літературною школою для М. Чернявського. Типологічна спорідненість творів обох

прозаїків значною мірою зумовлена тим, що вони жили і творили в межах одного суспільного й культурного простору. М. Коцюбинського та М. Чернявського ріднять гуманізм, філософічність, розуміння права людини на недосконалість, пошуки справжніх цінностей людського життя – внутрішньої краси, гармонії, ідеалу, любові. У сфері поетики слід відзначити вироблення техніки імпресіоністичної новели, новели акції з трагічним фіналом, настроєвого образка, "гібридних" форм малої прози; наявність іронії, емоційної медитативності, відмову від оголеної тенденційності, "єтюдність" зображення. Розмаїтість жанровизначальної термінології свідчить про свідоме прагнення письменників до урізноманітнення жанрової палітри своєї прози та про розвинену генетичну свідомість авторів не лише на інтуїтивному, а й теоретичному рівнях. Провідна проблема всього художнього доробку прозаїків – дисгармонія між двома світами – духовним і матеріальним, розкуто-розлогим, окриленним та мізерно-дріб'язковим, нікчемним, земним, між злетом і падінням, пам'яттю та забуттям, світлом і темрявою, добром і злом.

Питання взаємодії художніх систем поглиблює той факт, що митці протягом тривалого періоду фактично творили літературний процес в Україні, цікавилися творчістю один одного, підтримували особисті дружні контакти. Чернігівський період життя і творчості (1901 – 1903 рр.) духовно збагатив М. Чернявського. Літературне оточення Чернігова, а це передусім М. Коцюбинський та Б. Грінченко, допомогло М. Чернявському збагнути сутність своєї творчої вдачі. М. Коцюбинський та Б. Грінченко стали для М. Чернявського вчителями й друзями водночас, їм він присвятив мемуари "Червона Лілея" та "Кедр Ливана" відповідно. У нарисі "Червона лілея" М. Чернявський відтворив творчу лабораторію М. Коцюбинського, деякі його людські й мистецькі якості. Поета цікавили різні аспекти літературного таланту прозаїка, його погляди на життєві явища. Взірцем патріотизму для М. Коцюбинського та М. Чернявського в українській літературі був П. Куліш. Разом із Б. Грінченком та М. Коцюбинським М. Чернявський уклав і видав у Києві альманах "Дубове листя", присвячений пам'яті П. Куліша. Зважаючи на близькість естетичних позицій, М. Коцюбинський запросив М. Чернявського до упорядкування альманаху "З потоку життя". Укладачі намагалися спрямувати увагу українських митців на кращі досягнення європейського мистецтва слова, за-

кликали розширювати тематичні межі національної літератури, збагачувати її філософськими проблемами, оновлювати літературну техніку. Варто зазначити, що у своїй творчості М. Чернявський майже повністю дотримувався виробленої спільно з М. Коцюбинським програми оновлення української літератури: його твори вирізняються оригінальністю сюжетів, мотивів та образів, позначені індивідуальністю авторського стилю. Особливо важливими для становлення ідіостилу митців були своєрідні естетичні погляди. Для М. Коцюбинського та М. Чернявського чужими були догматизм, сліпе підкорення традиції і так само сліпа гонитва за ефемерною літературною модою. Беручись за перо, вони насамперед орієнтувалися на творчу інтуїцію, настрої, покладалися на власний художній смак, намагаючись саме таким чином зберегти творчу незалежність.

Окреслюючи провідні тенденції розвитку української літератури поч. ХХ ст., Т. Гундорова і Н. Шумило чи не вперше в українському літературознавстві 90-х рр. ХХ ст. вказали на притаманний національному письменству цієї доби синкретизм стилів [3]. Так, у контексті українського імпресіонізму творчість М. Коцюбинського є явищем репрезентативним, яскравим і художньо досконалим. Переважання точки зору героя (чи героїв), актуальний хронотоп, безсюжетність і фрагментарність, символіка кольорів і ефект вібрації атмосфери – провідні принципи імпресіоністичної поетики. Проте, письменник розширював свою стильову палітру, апробував нові образні засоби і прийоми: критики слушно зауважили в його прозі ознаки символізму, експресіонізму, натуралізму та неоромантизму. Як зазначила сучасна дослідниця, М. Чернявський "одночасно з М. Коцюбинським прищеплював імпресіонізм на ґрунті рідного письменства" [5, с. 66]. Творчій манері М. Чернявського-прозаїка притаманна імпресіоністична налаштованість прозових творів і фрагментарність композиції. Проте, для посилення атракцій певних місць тексту він послуговується різкими натуралістичними мазками, йдеться про оповідання "Змій" та "Осліплення Париса", а свої філософські поезії у прозі оповідає романтичною ауру й поглиблює їхній сенс символічною проекцією. У потрактуванні еротичної теми в повісті "Варвари", поштовхом до написання якої стала дискусія М. Чернявського з М. Коцюбинським, вчинки людей автор показує як біологічну зумовленість, що є прикметною ознакою натуралізму. Невеличкий етюд "Сніг" завдяки таким обраним стильовим принципам, як психологічний імпресіонізм, натуралізм і символізм, перетворюється на глибокий психологічний твір.

Поетика творів М. Коцюбинського та М. Чернявського визначалася не певною літературною модою, а духом самого часу. Очевидною є різновекторність хисту письменників, множинність варіацій їхнього мистецького самовтілення. Схильність до полісемантики художнього моделювання картини світу прозаїки виявляють упродовж всієї творчої біографії. Стильові доміанти різних відтінків творчого шляху узалежнювались насамперед своєрідністю світоспоглядання митця у той чи інший момент їхньої екзистенції, і тільки в другу чергу – відповідним літературно-

естетичним контекстом. Поетика прози М. Коцюбинського та М. Чернявського позначена синкретизмом, виявленим на рівні ідейно-художньої концепції, жанру, стилю. У їхніх художніх масивах органічно поєдналися романтизм (неоромантизм), реалізм, імпресіонізм, символізм, що відповідає провідним тенденціям розвитку української літератури доби раннього українського модернізму. На художній світ М. Коцюбинського та М. Чернявського безсумнівно вплинуло те, що вони захоплювалися музикою та малярством. Сучасники М. Коцюбинського не раз відзначали у його творах нахил до словесного малярства, прагнення перенести деякі закони живопису і музики в літературу. Для автора «Intermezzo» характерне тонке нюансування барв, гра світла й тіні, їхнє контрастне змалювання. Все це сприяло успішному опануванню нових засобів художнього письма, художньому синтезу різних мистецтв – словесності, музики, живопису, притаманного імпресіоністичній стильовій манері.

Українська дійсність поч. ХХ ст., позначена всезагальним крахом ідеалів, оповила творчість митців настроями меланхолії, песимістичного фаталізму. Звідси притаманна прозі М. Коцюбинського та М. Чернявського мінорна тональність. У творах останніх років більш потужно розгортаються генетично споріднені з романтизмом екзистенційні мотиви безнадії, відчаю, небуття. Розкриття настроїв і станів душі героїв М. Коцюбинського та М. Чернявського поглиблюється завдяки зверненню митців до світу символів, зокрема зооморфної символіки, що цілому характерно для естетики модерністів.

В освітленні природи М. Коцюбинський та М. Чернявський опозиціонують літературній моді попереднього покоління українських митців. В. Агеєва пов'язує зміни характеру пейзажу з розвитком імпресіонізму в українській літературі поч. ХХ ст. На її думку, пейзаж в імпресіоністичній прозі "частіше засіб психологічної характеристики", у ньому "підкреслюється його повсякчасна мінливість, непостійність, причому ці зміни можуть бути спричинені як різним освітленням, сонячними ефектами, порою доби, так і настроєм спостерігача" [1, с. 31]. У структурі художнього твору такий пейзаж починає виконувати специфічну функцію, стаючи своєрідним камертоном, сугестуючи читачеві певний настрій і таким чином посилюючи емоційний вплив на нього. Як зазначив Ю. Кузнецов, у творах М. Коцюбинського пейзаж посідає дуже значне місце і виконує важливі ідейно-естетичні функції. Це вже імпресіоністично-психологічний пейзаж, що майже не існує сам по собі, а є лише засобом відтворення внутрішніх психічних процесів ("В дорозі", "Intermezzo", "Коні не винні" та ін.) [4, с. 97]. У творчості М. Коцюбинського та М. Чернявського звертає на себе увагу естетизація природи. Письменники створюють свій особливий природний світ, в якому бачимо і картини первозданної краси й урбаністичні красиви, і романтичні за своєю суттю поривання творчої уяви до небес, зірок, сонця і місяця. Не останню роль у моделюванні оригінального світообразу митців відіграли філософія їхнього художнього мислення і споглядальний характер натур. Так, відтворення психологічної підоснови певного моменту в житті героїв, відповідна смислу зображе-

них подій символіка кольору, сугестювання настрою превалюють над відображенням просторових, ландшафтних особливостей краєвиду у новелі М. Чернявського "Осліплення Париса". Зображення страхітливого епізоду розпочинається ініціальним пейзажем, пройнятим настроями тривоги і невідомості. Такий характер пейзажу, що позначається не описовістю, а суголосністю настроям персонажів нагадує емоційною тональністю пейзажі з образка М. Коцюбинського "Він іде!": бачимо ті ж настрої зростаючої тривоги, ту ж символіку червоного кольору, яка підсилює згадану атмосферу страху, тривоги, непевності. Одними з перших в українській літературі митці звертаються до окресленого в імпресіоністичній манері урбаністичного пейзажу: новели "Невідомий", "Сон" М. Коцюбинського та "Сніг" М. Чернявського.

Філософічність змісту художніх творів М. Коцюбинського та М. Чернявського потребувала відповідного жанру, яким і виявилася поезія в прозі. У художньому світі М. Коцюбинського найяскравіше вона втілюється у циклі "З глибини", який складається з чотирьох поезій у прозі: "Утома", "Хмари", "Самотній", "Сон". "На рівні глибинної психології (адже всі настрої героя постають "з глибини" душі) мотиви втоми й сну актуалізують смислове поле притлумлення життєвої сили, розчинення свідомості в несвідомому (особистості в безособовому)", – зазначила К. Хаддад [6, с. 127]. Йдеться про особистість творця, художника, коли екзистенційні переживання набувають особливої виразності, відкривають автобіографічні джерела почуттів ліричного героя. На думку Н. Шумило, поезії у прозі для М. Чернявського, письменника "степової стихії", схильного до споглядання життя та богошукацтва, виникли внаслідок прагнення зрілого поета і прозаїка якомога повніше відтворити в художній формі своє світовідчуття [7, с. 271]. У поезіях у прозі М. Чернявському чи не найкраще вдалося художньо осмислити життя людини. Його цікавлять передусім питання плінності людського буття, роду, нації, Космосу ("Комета", "Зорі"), життя та смерті, світла і темряви, страждання і щастя ("Сон життя", "На крилах смерті", "Хай буде світ!"), моральної доцільності існування матеріального на землі та творчого духа, як гармонізуючої сутності ("Зорі"). Але важливо те, що серед розмірковувань ліричного героя про вічне М. Чернявський не загубив земної людини як носія моральних категорій добра, всепрощення, альтруїзму, свободи волевиявлення ("Комета"). Вдаючись до цього жанру М. Коцюбинський та М. Чернявський сповна використовували такі його переваги, як ліричність, фрагментарність, настроєвість. Таким чином, атмосфера туги, розчарування, самотності чи замилювання пронизує поезію в прозі українських митців, дозволяє їм конструювати новий комунікативний простір, використовуючи поетикальні техніки та сугестивні впливи.

З часу появи "Хмар" І. Нечуя-Левицького тема інтелігенції та народу постійно перебувала в центрі ува-

ги української літератури. Хоча лише на поч. ХХ ст. вона стала тією прикметною "ознакою", яка відрізняла нову епоху від попередньої. Низку позитивних образів інтелігентів створили М. Коцюбинський та М. Чернявський, хоча в даному контексті йдеться про актуальну для української літератури тенденції деромантизації ідилічних взаємин інтелігенції та народу. У творчості М. Чернявського тема інтелігенції превалює над темою села. Лише епізодично виринає в його творах постать селянина, зображуються селянські злигодні. М. Чернявський як і М. Коцюбинський не вірив у стихійну силу натовпу ("Весняна повідь", "Блискавиці"), бачив перспективу суспільного розвитку за еволюційним шляхом, а не за революційним, не припускав можливості досягнення прогресу через кров або насильство над волею ближнього: "Темрява", "Кров", "Нещастя", "Осліплення Париса", "Похорон", "Раби". Хоча водночас особистість, яка потрапила в поле зору письменників, далеко не завжди була лідером, духовно багатим, ерудованим, національно налаштованим: "Сміх", "Невідомий", "В дорозі", "Intermezzo"; "Комета", "Зорі", "Сон життя", "Устань і йди!", "Хай буде світ!", "Весняна повідь", "Під чорною корогвою". Частіше їхні протагоністи – це люди сумнівів, скептики, не готові до кардинальних суспільних змін. Звідси у прозі письменників широка тематика, багатоманіття психологічних типів, несподівані ракурси їхнього бачення. Новела "Проклятий город" М. Чернявського написана в тому ж 1908 р., що й "Intermezzo" М. Коцюбинського, також порушує тему соціально-психологічних настроїв інтелігенції після поразки першої російської революції. Проте М. Чернявський знаходить свій аспект розробки цієї теми, акцентуючи увагу на інших проблемах. Він будує новелу на контрасті між чарівним виглядом вечірнього міста і тими жахливими подіями, які в ньому відбуваються. Митцеві важливо підкреслити цінність життя кожної людини. Його твір є перехідним явищем від традиційного реалістичного оповідання до новели у формі потоку свідомості.

Отже, М. Коцюбинський та М. Чернявський не стояли осторонь художніх шукань рідної та зарубіжних літератур, дбаючи про збагачення українського письменства модерністською тематикою і проблематикою. Побудова внутрішнього сюжету за динамікою настроїв, "плєнеризм", увага до кольорів, а особливо до звуків природи, послаблена фабульність – прикметні ознаки їхнього прозового доробку. Прозаїки викривали людську жорстокість та некеровану вседозволеність, зло, риси, які так пишно розквітнуть у нашій країні. Митці розвивали в українській літературі жанр поезії в прозі. Письменники віддавали перевагу настроєво забарвленим або психологізованим пейзажам, хоча в їхній прозі мали місце й персоніфіковані картини природи, емоційно насажені судження про неї, портретування рослин чи тварин, символізація, алегоричність, неоміфологізм.

ЛІТЕРАТУРА (REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Агеєва В. Українська імпресіоністична проза: Михайло Коцюбинський, Григорій Косинка, Андрій Головка / В. Агеєва. – К.: ВІПОЛ, 1994. – 158 с.
Agejeva V. Ukrainiska impresionistichna proza: Myhajlo Kotsjubynskiy, Hryhoriy Kosynka, Andriy Golovko [Ukrainian impressionistic prose] / V. Agejeva. – K.: VIPOL, 1994. – 158 p.
2. Гундорова Т. Проявлення Слова. Дискурс раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація / Т. Гундорова. – Львів: Літопис, 1997. – 297 с.
Hundorova T. Projavlenya slova. Dyskursiya rannjogo ukrainskogo modernizmu. Postmoderna interpretatsiya [About the manifestation of the word. Discourse of the early Ukrainian modernism. Postmodern interpretation] / T. Hundorova. – Lviv: Litopys, 1997. – 297 p.
3. Гундорова Т., Шумило Н. Тенденції розвитку художнього мислення (початок ХХ ст.) / Т. Гундорова, Н. Шумило // Слово і Час. – 1993. – №1. – С. 55 – 66.
Hundorova T., Shumylo N. Tendentsiyi rozvytku hydozhnjogo myslennya (pochatok XX st.) [Tendencies of the artistic thoughts development (the beginning of the XX cent.)] / T. Hundorova, N. Shumylo // Slovo i chas. – 1993. – №1. – P. 55 – 66.
4. Кузнецов Ю. Імпресіонізм в українській прозі кінця ХІХ – початку ХХ ст.: проблеми естетики і поезики / Ю. Кузнецов. – К.: Зодіак-ЕКО, 1995. – 304 с.
Kuznetsov J. Impressionizm v ukrainskij prozi kintsya XIX – pochatky XX st.: problema estetiki i poetiki [Impressionism in Ukrainian prose in the late XIX – early XX cent.: problems of esthetics and poetics]. – K.: Zodiak-EKO, 1995. – 304 p.
5. Сивкова І. До проблеми естетики і поезики прози Миколи Чернявського / І. Сивкова // Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки. – Черкаси, 2012. – Вип. 208. – С. 64 – 67.
Syvko I. Do problem estetyky i poetiky prozy Mykoly Chernyavskogo [To the problem of M. Chernyavskiy's esthetics and poetics] / Visnyk Cherkaskogo universitetu. Seriya: Philologichny nauky. – Cherkasy, 2012. – Vyp. 208. – P. 64 – 67.
6. Хаддад К.А. Екзистенційний дискурс у творчості Михайла Коцюбинського: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.01 – українська література / К.А. Хаддад. Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. – Харків, 2004. – 204 с.
Haddad K. A. Ekzistentsiyinyi diskurs u tvorchosti Myhaila Kotsjubinskogo: dis. na zdobutia nauk. stupenya kand. phylol. nauk: spec. 10.01.01 ukrainska literature [Existential discourse in M. Kotsjubinskij's oeuvre: thesis for the degree of Doctor of Philosophy: specialization 10.01.01 – Ukrainian literature] / K. A. Haddad. Kharkivskiy natsionalny universitet imeni V. N. Karazina. – Kharkiv, 2004. – 204 p.
7. Шумило Н. Під знаком національної самобутності. Українська художня проза і літературна критика кінця ХІХ – поч. ХХ ст. / Н. Шумило. – К.: Задруга, 2003. – 354 с.
Shumilo N. Pid znakom natsionalnoji samobutnosti. Ukrainska hudozhnia proza i literaturna kritika kintsya XIX – pochatky XX st. [Under the sign of national identity. Ukrainian fiction and literary critics in the late XIX – early XX cent.] / N. Shumylo. – K.: Zadruga, 2003. – 354 p.

Menshiy A. Interaction of M. Kotsjubynskiy's and M. Chernyavskiy's fiction systems

Abstract. This paper presents an attempt to comprehend various aspects of M. Kotsjubynskiy's and M. Chernyavskiy's fiction systems. Though the splendid writers' talents cannot be compared, there is a reason to talk about the typological bonds of their works determined by the same social and cultural space they had lived and worked in. Inimitable esthetic views were particularly important for the formation of the writers' individual style. All the time they took care of the Ukrainian literature enrichment with modernist themes and issues. M. Kotsjubynskiy's and M. Chernyavskiy's poetics is marked with syncretism detected at the level of concept, genre and style. Their art seamlessly combined romanticism (neoromanticism), realism, impressionism, symbolism, corresponding to the leading trends of early Ukrainian modernism. Among the distinguishing features of the writers' prose works is 'en plein air' – attention to the colors, sounds of nature and weakened story line. The leading problem of the writers' artistic heritage is the disharmony between the spiritual and material worlds, memory and forgetting, light and darkness, good and evil. Dogmatic thinking, blind following the tradition, the pursuit of ephemeral literary fashion were align to M. Kotsjubynskiy and M. Chernyavskiy. Although being in the context of topical for Ukrainian literature trend of deromanticizing the idyllic relationship of intellectuals and crowd, they created a series of positive images of the first ones. Disclosure of moods and state of mind of their characters is deepened through the usage of symbols which are customary for modernist aesthetics. Both authors' interest to music and painting also influenced their individual manner and artistic style, which contributed to the successful development of new writing means and the fusion of different arts - literature, music, painting, inherent to impressionistic manner. Ukrainian reality of the early XX century, which was marked with the total collapse of the ideals, had brought melancholic and fatalistic moods to the writers' oeuvre. Therefrom is the minor tonality in M. Kotsjubynskiy 's and M. Chernyavskiy's prose.

Keywords: *fiction system, syncretism, typological bonds.*

Менший А.Н. М. Коцюбинский и Н. Чернявский: взаимодействие художественных систем

Аннотация. В статье рассматриваются различные аспекты взаимодействия художественных систем М. Коцюбинского и Н. Чернявского. Они жили и творили в одном общественном и культурном пространстве. Писатели обогащали украинскую литературу модернистской тематикой и проблематикой, новыми художественными приёмами. На становление индивидуальных стилей художников особенно повлияли оригинальные эстетические взгляды. В художественном наследии прозаиков исследователи выделяют черты романтизма (неоромантизма), реализма, импрессионизма, символизма, что соответствует главным тенденциям эпохи раннего украинского модернизма. Среди характеристик произведений М. Коцюбинского и Н. Чернявского выделяем "плеризм", внимание к цветам и звукам природы, ослабление фабулы. Центральная проблема творчества – дисгармония между духовным и материальным мирами, памятью и забвением, светом и тьмой, добром и злом. Для М. Коцюбинского и Н. Чернявского чуждыми были догматизм, некритичное следование традициям и эфемерной литературной модой. Писатели создали целый ряд позитивных образов интеллигентов, однако в этом контексте речь идет об актуальной для украинской литературы тенденции деромантизации идиллических взаимоотношений интеллигенции и народа. Внутренний мир персонажей своих героев писатели создают благодаря обращению к характерному для модернистов миру символов. Трагические реалии украинской действительности нач. ХХ ст., решительно повлияли на их творчество, отсюда минор, пессимистические настроения, черты фатализма. Писатели увлекались музыкой и изобразительным искусством, что способствовало успешному освоению новых художественных приёмов, характерного для импрессионизма синтеза разных видов искусства – словесности, музыки, живописи.

Ключевые слова: *художественные системы, синкретизм, типологическое родство.*